ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlásené: 28.02.1964 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

36

ZÁKON

z 26. februára 1964

o organizácii súdov a o voľbách sudcov

Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

PRVÁ HLAVA
SÚSTAVA SÚDOV A HLAVNÉ ZÁSADY ICH ORGANIZÁCIE A ČINNOSTI

§ 1
Sústava súdov

(1) Súdnictvo vykonávajú volené a nezávislé ľudové súdy: Najvyšší súd, krajské a okresné súdy, vojenské súdy (vyššie vojenské súdy a vojenské obvodové súdy), ako aj miestne ľudové súdy.

(2) Na území hlavného mesta Prahy vykonáva pôsobnosť krajského súdu mestský súd; pôsobnosť okresných súdov vykonávajú obvodné súdy.

Úlohy súdov

§ 2

(1) Súdy sú povolané chrániť:

a) socialistický štát, jeho spoločenské zriadenie a vzťahy k svetovej socialistickej sústave,

b) politické, osobné, rodinné, pracovné, sociálne, bytové, majetkové a iné práva a zákonom chránené záujmy občanov,

c) práva a zákonom chránené záujmy štátnych, družstevných a iných spoločenských a hospodárskych organizácií,

d) bojaschopnosť ozbrojených síl i ozbrojených sborov a disciplínu a poriadok v nich ustanovený.

(2) Svojou činnosťou súdy vychovávajú občanov k oddanosti k vlasti, k veci socializmu a komunizmu, k zachovávaniu zákonov a iných právnych predpisov, k ochrane socialistického vlastníctva, k dodržiavaniu pracovnej disciplíny, k dôslednému plneniu povinností voči rodine a maloletým deťom, k úcte k právam, k cti a vážnosti spoluobčanov, k plneniu povinností, ktoré im ukladá obrana vlasti, k čestnému plneniu všetkých povinností k štátu a spoločnosti a k zachovávaniu všetkých pravidiel socialistického spolužitia.

(3) Pri ukladaní a výkone trestov (opatrení) majú súdy na zreteli nielen potrestanie páchateľa trestného činu alebo previnenia, ale aj jeho polepšenie a prevýchovu.

(4) Súdy upozorňujú orgány a organizácie na nedostatky, ktoré zistili v ich činnosti. Orgány a organizácie sú povinné na tieto upozornenia odpovedať a oznamovať, čo urobili na odstránenie zistených nedostatkov.

§ 3

(1) Súdy plnia svoje úlohy najmä tým, že:

a) rozhodujú o právach a zákonom chránených záujmoch občanov a socialistických organizácií,

b) rozhodujú, či trestný čin (previnenie) obvinený spáchal, a ukladajú osobám, ktoré sa trestného činu (previnenia) dopustili, zákonom ustanovené tresty (opatrenia),

c) predchádzajú sporom medzi občanmi a socialistickými organizáciami a medzi občanmi navzájom, ako aj páchaniu protispoločenských činov.

(2) Súdy vykonávajú medzi občanmi výchovnú činnosť smerujúcu k propagácii socialistického právneho poriadku a k prehlbovaniu socialistického právneho vedomia pracujúcich.

Základné zásady organizácie a činnosti súdov

§ 4

(1) Súdnictvo sa vykonáva za širokej účasti pracujúceho ľudu. Pri plnení svojich úloh postupujú súdy v úzkej súčinnosti s inými štátnymi orgánmi, najmä s národnými výbormi a s dobrovoľnými spoločenskými organizáciami pracujúcich a usilujú sa o to, aby do boja proti porušovaniu socialistického právneho poriadku boli zapojené najširšie vrstvy občanov.

(2) Na posilnenie výchovného vplyvu súdneho konania môžu v ňom vystupovať i národné výbory a dobrovoľné spoločenské organizácie pracujúcich; ich postavenie v konaní je upravené predpismi o súdnom konaní.

§ 5

(1) Súdy rozhodujú zásadne v zboroch (senáty, prezídium, plénum).

(2) Senáty Najvyššieho súdu, krajských, okresných a vojenských súdov sa skladajú jednak zo sudcov, ktorí svoju funkciu vykonávajú ako svoje povolanie, jednak zo sudcov, ktorí svoju funkciu vykonávajú popri svojom zamestnaní. Jedni i druhí sudcovia sú si pri rozhodovaní rovní.

§ 6

Súdnictvo sa spravidla vykonáva vo dvoch stupňoch.

§ 7

Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a sú viazaní jedine právnym poriadkom Československej socialistickej republiky. Sú povinní spravovať sa zákonmi a inými právnymi predpismi a vykladať ich v súlade so socialistickým právnym vedomím.

§ 8

(1) Všetci občania sú si pred zákonom i pred súdom rovní.

(2) Každý občan môže pred súdom konať vo svojej materčine.

§ 9

(1) Konanie pred všetkými súdmi je zásadne ústne a verejné. Verejnosť môže byť vylúčená len v prípadoch ustanovených zákonom.

(2) Rozsudky sa vyhlasujú v mene republiky a vždy verejne.

§ 10

(1) V konaní postupujú súdy tak, aby bol zistený skutočný stav veci a pri svojom rozhodovaní z neho vychádzajú.

(2) Pri prejednávaní protispoločenských činov môžu súdy ukladať len tresty (opatrenia) ustanovené zákonom a za činy v zákone uvedené.

§ 11

Obvinenému sa zabezpečuje právo obhajoby vrátane práva voliť si obhajcu.

§ 12
Účasť advokátov v súdnom konaní

Pri obhajobe občanov a pri poskytovaní inej právnej pomoci občanom a socialistickým organizáciám pôsobia advokáti.

§ 13
Účasť prokurátorov v súdnom konaní

Prokurátori sa podľa ustanovení súdnych poriadkov a iných právnych predpisov zúčastňujú na konaní pred súdmi a dozerajú na zákonnosť postupu a rozhodnutí súdov i na zákonnosť výkonu súdnych rozhodnutí.

DRUHÁ HLAVA
ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ SÚDOV

§ 14
Miestne ľudové súdy

(1) Miestne ľudové súdy sa skladajú z predsedu súdu, jeho zástupcu a ostatných sudcov miestneho ľudového súdu; všetci sudcovia miestnych ľudových súdov vykonávajú svoju funkciu popri svojom zamestnaní.

(2) Miestne ľudové súdy sa ustavujú v obciach a na pracoviskách.

(3) Rozsah právomoci miestnych ľudových súdov, spôsob, ako sa zriaďujú, ich volebné obvody i zásady ich organizácie a konania ustanovuje osobitný zákon.

Okresné súdy

§ 15

(1) Okresný súd sa skladá z predsedu súdu a ďalších sudcov, prípadne aj z námestníka (námestníkov) predsedu súdu.

(2) Okresný súd rozhoduje v senátoch.

(3) Senáty okresného súdu sa skladajú zo sudcu z povolania a dvoch sudcov.

§ 16

(1) Okresné súdy rozhodujú ako súdy prvého stupňa vo veciach, v ktorých zákon neustanovuje príslušnosť iného súdu.

(2) Okresné súdy rozhodujú:

a) o odvolaniach podaných proti rozhodnutiam miestnych ľudových súdov,

b) o sťažnostiach pre porušenie zákona podaných proti rozhodnutiam miestnych ľudových súdov.

(3) Okresné súdy ďalej rozhodujú o opravných prostriedkoch, prípadne uskutočňujú konanie v ďalších veciach, kde to ustanovujú osobitné predpisy.

(4) Okresné súdy ďalej sledujú rozhodovanie miestnych ľudových súdov a pomáhajú zabezpečovať jednotnosť rozhodovania o previneniach.

§ 17

(1) Predseda okresného súdu:

a) môže predsedať ktorémukoľvek senátu,

b) sleduje rozhodovanie všetkých senátov, zabezpečuje jednotný výklad i jednotné používanie zákonov pri rozhodovaní a môže dávať podnety na podanie sťažnosti pre porušenie zákona,

c) môže podávať sťažnosti pre porušenie zákona proti právoplatným rozhodnutiam miestnych ľudových súdov.

(2) Predseda okresného súdu vykonáva štátnu správu okresného súdu, najmä organizuje a riadi prácu súdu, zabezpečuje jeho riadny chod po stránke kádrovej, hospodárskej a finančnej a stará sa o politickú a odbornú výchovu sudcov a ostatných pracovníkov okresného súdu.

(3) Predsedu okresného súdu zastupuje v jeho neprítomnosti námestník predsedu okresného súdu; ak predseda okresného súdu nemá námestníka, iný sudca z povolania predsedom súdu na to určený.

§ 18
Krajské súdy

(1) Krajský súd sa skladá z predsedu súdu, jeho námestníkov a ďalších sudcov.

(2) Krajský súd rozhoduje v senátoch a v prezídiu.

(3) Senáty krajského súdu sa skladajú:

a) zo sudcu z povolania a dvoch sudcov, ak krajský súd rozhoduje ako súd prvého stupňa alebo ak preskúmava rozhodnutia iných orgánov,

b) z troch sudcov z povolania a dvoch sudcov, ak krajský súd rozhoduje ako súd druhého stupňa,

c) z troch sudcov z povolania v ostatných prípadoch.

§ 19

(1) Krajské súdy dozerajú na rozhodovanie všetkých súdov vo svojom obvode tým, že

a) sledujú rozhodovanie všetkých súdov vo svojom obvode a zabezpečujú jednotný výklad i jednotné používanie zákonov pri rozhodovaní,

b) rozhodujú ako súdy druhého stupňa vo veciach, v ktorých rozhodovali v prvom stupni okresné súdy alebo štátne notárstva,

c) rozhodujú o sťažnostiach pre porušenie zákona podaných krajským prokurátorom alebo predsedom krajského súdu proti právoplatným rozhodnutiam okresných súdov vo veciach, v ktorých tieto súdy rozhodujú s konečnou platnosťou.

(2) Ako súdy prvého stupňa rozhodujú krajské súdy vo veciach ustanovených zákonom alebo prikázaných im Najvyšším súdom.

§ 20

(1) Prezídium krajského súdu sa skladá z predsedu krajského súdu, jeho námestníkov a ďalších dvoch sudcov z povolania. Platne sa môže uznášať za prítomnosti väčšiny svojich členov; pri rovnosti hlasov návrh nie je prijatý.

(2) Prezídium krajského súdu:

a) sleduje rozhodovanie senátov krajského súdu i všetkých okresných súdov v obvode krajského súdu a zabezpečuje jednotný výklad i jednotné používanie zákonov pri rozhodovaní najmä tým, že vykonáva rozbory podľa jednotlivých úsekov rozhodovacej činnosti, zovšeobecňuje poznatky a upozorňuje na nedostatky v rozhodovaní,

b) rozhoduje o sťažnostiach pre porušenie zákona, ak o sťažnosti pre porušenie zákona má rozhodovať krajský súd,

c) predkladá predsedovi Najvyššieho súdu veci vhodné na to, aby ich Najvyšší súd po odňatí príslušnému súdu prikázal krajskému súdu ako súdu prvého stupňa na rozhodnutie.

(3) O sťažnostiach pre porušenie zákona rozhoduje prezídium krajského súdu za účasti krajského prokurátora. Konanie je neverejné okrem rozhodovania o sťažnostiach pre porušenie zákona v občianskoprávnych veciach, kde platia ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

§ 21

(1) Predseda krajského súdu:

a) môže predsedať ktorémukoľvek senátu,

b) riadi prácu prezídia krajského súdu, predsedá mu, vybavuje sťažnosti pracujúcich a môže dávať predsedovi Najvyššieho súdu podnety na podanie sťažnosti pre porušenie zákona,

c) môže podávať sťažnosti pre porušenie zákona proti právoplatným rozhodnutiam okresných súdov vo veciach, v ktorých tieto súdy rozhodujú s konečnou platnosťou.

(2) Predseda krajského súdu vykonáva štátnu správu krajského súdu, najmä organizuje a riadi prácu krajského súdu, zabezpečuje jeho riadny chod po stránke kádrovej, hospodárskej a finančnej, stará sa o politickú a odbornú výchovu sudcov a ostatných pracovníkov krajského súdu a riadi i kontroluje výkon štátnej správy okresných súdov. Ustanovuje zo sudcov z povolania krajského súdu dvoch stálych členov prezídia krajského súdu a predsedov senátov krajského súdu.

(3) Predsedu krajského súdu zastupuje v jeho neprítomnosti námestník predsedu krajského súdu.

Vojenské súdy

§ 22

(1) Vojenský obvodový súd a vyšší vojenský súd sa skladá z náčelníka, prípadne jeho zástupcu a ďalších sudcov.

(2) Vojenské súdy rozhodujú v senátoch.

(3) Senáty vojenského obvodového súdu sa skladajú zo sudcu z povolania a dvoch sudcov.

(4) Senáty vyššieho vojenského súdu sa skladajú:

a) zo sudcu z povolania a dvoch sudcov, ak vyšší vojenský súd rozhoduje ako súd prvého stupňa,

b) z troch sudcov z povolania a dvoch sudcov, ak vyšší vojenský súd rozhoduje ako súd druhého stupňa,

c) v ostatných prípadoch z troch sudcov z povolania.

§ 23

(1) Vojenské súdy prejednávajú trestné činy príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov, vojnových zajatcov, prípadne i iných osôb, pri ktorých to ustanovuje zákon.

(2) Veci uvedené v odseku 1 prejednávajú ako súdy prvého stupňa vojenské obvodové súdy, ak nie sú na ich prejednanie podľa zákona príslušné vyššie vojenské súdy.

(3) Vyššie vojenské súdy dozerajú na súdnu činnosť všetkých vojenských obvodových súdov vo svojom obvode tým, že

a) sledujú rozhodovanie vojenských obvodových súdov a starajú sa o jeho jednotnosť,

b) rozhodujú ako súdy druhého stupňa vo veciach, v ktorých rozhodovali vojenské obvodové súdy ako súdy prvého stupňa.

(4) Ako súdy prvého stupňa rozhodujú vyššie vojenské súdy vo veciach ustanovených zákonom alebo prikázaných im Najvyšším súdom.

§ 24

(1) Náčelník vojenského súdu:

a) môže predsedať ktorémukoľvek senátu,

b) sleduje rozhodovanie všetkých senátov vojenského súdu a zabezpečuje jednotnosť ich rozhodovania,

c) organizuje a riadi prácu vojenského súdu,

d) stará sa o politickú a odbornú výchovu sudcov a ostatných pracovníkov vojenského súdu,

e) plní ďalšie povinnosti, ktoré sú dané jeho vojenským služobným pomerom.

(2) Náčelník vyššieho vojenského súdu okrem toho zabezpečuje organizáciu dozoru vyššieho vojenského súdu na súdnu činnosť všetkých vojenských obvodových súdov v jeho obvode.

Najvyšší súd

§ 25

(1) Najvyšší súd sa skladá z predsedu súdu, jeho námestníkov a ďalších sudcov.

(2) Najvyšší súd rozhoduje v senátoch, v prezídiu a pléne.

(3) Senáty Najvyššieho súdu sa skladajú:

a) ak rozhoduje Najvyšší súd ako súd druhého stupňa, z troch sudcov z povolania a dvoch sudcov,

b) v ostatných prípadoch z troch sudcov z povolania.

§ 26

Najvyšší súd je najvyšším súdnym orgánom dozerajúcim na rozhodovaciu činnosť všetkých ostatných súdov. Vykonáva dozor nad rozhodovaním všetkých súdov najmä tým, že

a) sleduje rozhodovanie všetkých ostatných súdov, zabezpečuje jednotný výklad a jednotné používanie zákonov pri rozhodovaní,

b) rozhoduje ako súd druhého stupňa vo veciach, v ktorých rozhodovali ako súdy prvého stupňa krajské súdy a vyššie vojenské súdy,

c) rozhoduje o sťažnostiach pre porušenie zákona podaných generálnym prokurátorom alebo predsedom Najvyššieho súdu proti právoplatným rozhodnutiam okresných, vojenských obvodových, krajských a vyšších vojenských súdov, Najvyššieho súdu a štátnych notárstiev,

d) riadi činnosť prezídií krajských súdov.

§ 27

Najvyšší súd môže za podmienok ustanovených súdnymi poriadkami na návrh predsedu Najvyššieho súdu alebo generálneho prokurátora vec príslušnému súdu odňať a prikázať ju na prejednanie a rozhodnutie inému súdu.

§ 28

(1) Sudcovia z povolania Najvyššieho súdu tvoria podľa úseku svojej činnosti trestné, občianskoprávne a vojenské kolégium. Predsedami kolégií sú námestníci predsedu Najvyššieho súdu.

(2) Predsedovia kolégií organizujú činnosť kolégií a podávajú plénu Najvyššieho súdu správy o ich činnosti.

§ 29

(1) Prezídium Najvyššieho súdu sa skladá z predsedu Najvyššieho súdu, jeho námestníkov a ďalších troch sudcov z povolania, ktorých určuje predseda Najvyššieho súdu po jednom z každého kolégia. Prezídium sa môže platne uznášať za prítomnosti väčšiny svojich členov; pri rovnosti hlasov návrh nie je prijatý.

(2) Prezídium Najvyššieho súdu:

a) sleduje rozhodovanie senátov Najvyššieho súdu i všetkých ostatných súdov a zabezpečuje jednotný výklad a jednotné používanie zákonov pri rozhodovaní najmä tým, že vykonáva rozbory podľa jednotlivých úsekov rozhodovacej činnosti, zovšeobecňuje poznatky a upozorňuje na nedostatky v rozhodovaní,

b) pripravuje podklady pre konanie pléna Najvyššieho súdu,

c) ukladá úlohy prezídiám krajských súdov, pokiaľ ide o vykonávanie rozborov podľa jednotlivých úsekov rozhodovacej činnosti o zovšeobecňovanie poznatkov a o upozorňovanie na nedostatky v rozhodovaní,

d) rozhoduje o sťažnostiach pre porušenie zákona podaných proti rozhodnutiam senátov Najvyššieho súdu, ak sa nerozhodne predložiť takú sťažnosť na rozhodnutie plénu Najvyššieho súdu.

(3) Zasadania prezídia Najvyššieho súdu sú neverejné okrem zasadania pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie zákona v občianskoprávnych veciach, kde platia ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Generálny prokurátor sa zúčastňuje na zasadaní prezídia Najvyššieho súdu povinne, ak sa koná o sťažnosti pre porušenie zákona. V ostatných prípadoch sa môže na zasadaní prezídia zúčastniť aj minister spravodlivosti, povereník Slovenskej národnej rady pre spravodlivosť, prípadne vedúci iných štátnych orgánov a spoločenských organizácií a s poradným hlasom predsedovia krajských súdov a náčelníci vyšších vojenských súdov.

§ 30

(1) Plénum Najvyššieho súdu sa skladá z predsedu Najvyššieho súdu, jeho námestníkov a ostatných sudcov z povolania Najvyššieho súdu. Platne sa môže uznášať za prítomnosti najmenej dvoch tretín všetkých sudcov z povolania Najvyššieho súdu.

(2) Plénum Najvyššieho súdu najmä:

a) vydáva na zabezpečenie jednotného výkladu a jednotného používania zákonov a iných právnych predpisov smernice pre ich správny výklad,

b) rozhoduje o sťažnostiach pre porušenie zákona postúpených mu na prejednanie a rozhodnutie prezídiom Najvyššieho súdu,

c) prejednáva správy predsedov kolégií Najvyššieho súdu o činnosti týchto kolégií.

(3) Zasadania pléna Najvyššieho súdu sú neverejné. Generálny prokurátor sa zúčastňuje na zasadaní pléna Najvyššieho súdu povinne, ak sa koná o sťažnosti pre porušenie zákona. V ostatných prípadoch sa môže na zasadaní pléna zúčastniť aj minister spravodlivosti, povereník Slovenskej národnej rady pre spravodlivosť, prípadne vedúci iných štátnych orgánov a spoločenských organizácií a s poradným hlasom predsedovia krajských súdov a náčelníci vyšších vojenských súdov.

(4) Plénum Najvyššieho súdu zasadá najmenej raz za tri mesiace.

§ 31

(1) Predseda Najvyššieho súdu:

a) môže predsedať ktorémukoľvek senátu,

b) zvoláva plénum a prezídium Najvyššieho súdu, predsedá im a určuje program ich konania,

c) môže podávať sťažnosti pre porušenie zákona proti právoplatným rozhodnutiam okresných, vojenských obvodových, krajských a vyšších vojenských súdov a Najvyššieho súdu.

(2) Predseda Najvyššieho súdu vykonáva štátnu správu Najvyššieho súdu, najmä organizuje a riadi prácu Najvyššieho súdu, zabezpečuje jeho riadny chod po stránke kádrovej, hospodárskej a finančnej a stará sa o politickú a odbornú výchovu sudcov a ostatných pracovníkov Najvyššieho súdu s výnimkou vojenského kolégia Najvyššieho súdu. Predseda Najvyššieho súdu ustanovuje zo zvolených sudcov z povolania Najvyššieho súdu troch stálych členov prezídia Najvyššieho súdu a

predsedov senátov Najvyššieho súdu s výnimkou predsedov senátov vojenského kolégia Najvyššieho súdu.

(3) Predsedu Najvyššieho súdu zastupuje v jeho neprítomnosti námestník predsedu Najvyššieho súdu.

§ 32

Plénum Najvyššieho súdu sa uznáša na spravovacom poriadku, ktorý určuje podrobnosti o organizácii práce na Najvyššom súde.

§ 33
Sídla a obvody okresných, krajských a vojenských súdov

(1) Sídla a obvody okresných a krajských súdov sa zhodujú so sídlami a obvodmi okresných a krajských národných výborov.

(2) Minister spravodlivosti môže ustanoviť, že veci určitého druhu z obvodu niekoľkých okresných národných výborov bude vybavovať jeden okresný súd.

(3) Vojenské obvodové súdy a vyššie vojenské súdy zriaďuje a zrušuje prezident republiky, ktorý tiež určí ich sídla, obvody a príslušnosť.

§ 34
Konanie mimo sídla súdu

Na zvýšenie výchovného účinku súdneho konania môžu súdy prejednávať jednotlivé veci priamo na závodoch alebo v iných miestach mimo svojho sídla. Vojenské súdy ich môžu prejednávať v jednotkách ozbrojených síl a ozbrojených sborov.

TRETIA HLAVA
VÝKON ŠTÁTNEJ SPRÁVY SÚDOV

§ 35

Štátnu správu súdov vykonáva Ministerstvo spravodlivosti, ktoré organizuje a kontroluje činnosť súdov. Za tým účelom najmä:

a) vykonáva previerky práce okresných, krajských a vojenských súdov;

b) sleduje súdnu činnosť, zovšeobecňuje ju a navrhuje plénu Najvyššieho súdu vydanie smerníc pre správny výklad zákonov a iných právnych predpisov; ak má za to, že niektorá právoplatne rozhodnutá vec bola posúdená nesprávne, môže dať podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona,

c) vydáva inštrukcie a smernice o otázkach organizácie a práce súdov,

d) riadi činnosť súdov na úseku propagácie právneho poriadku,

e) zabezpečuje riadny chod súdov po stránke kádrovej, hospodárskej a finančnej,

f) organizuje a riadi politickú a odbornú výchovu sudcov a ostatných pracovníkov súdov.

§ 36

(1) Štátnu správu na okresných a krajských súdoch a na Najvyššom súde vykonávajú predsedovia týchto súdov.

(2) Predsedovia krajských súdov riadia a kontrolujú výkon štátnej správy na okresných súdoch v obvode príslušného krajského súdu.

§ 37

(1) Úlohy Ministerstva spravodlivosti na úseku vojenského súdnictva vykonáva Správa vojenských súdov; na jej čele stojí námestník ministra spravodlivosti - náčelník Správy vojenských súdov, ktorý je nadriadeným všetkých vojakov činných na vojenských súdoch a vojenskom kolégiu Najvyššieho súdu a na Správe vojenských súdov.

(2) Námestník ministra spravodlivosti - náčelník Správy vojenských súdov upravuje úlohy náčelníkov vojenských súdov a predsedu vojenského kolégia Najvyššieho súdu na úseku správy.

§ 38

Za výkon štátnej správy súdov zodpovedajú orgány ňou poverené ministrovi spravodlivosti.

ŠTVRTÁ HLAVA
VOĽBY SUDCOV

Prvý oddiel
Všeobecné ustanovenia o voľbách

§ 39
Volebné obdobie

(1) Sudcovia Najvyššieho súdu, krajských a okresných súdov sú volení na dobu štyroch rokov.

(2) Sudcovia vojenských súdov a sudcovia vojenského kolégia Najvyššieho súdu sú volení na dobu, po ktorú vykonávajú vojenskú činnú službu alebo po ktorú sú príslušníkmi ozbrojených zborov, najdlhšie však na dobu štyroch rokov.

§ 40
Predpoklady pre voľbu

(1) Za sudcu môže byť zvolený každý občan Československej socialistickej republiky, ktorý je politicky a odborne vyspelý, ktorého skúsenosti a morálne vlastnosti dávajú záruku, že bude funkciu riadne vykonávať, má právo voliť do zastupiteľských zborov a v deň voľby dovŕšil 21 rokov; ak ide o sudcu z povolania, musí v deň voľby dovŕšiť 23 rokov a mať úplné vysokoškolské právnické vzdelanie.

(2) Za sudcu vojenského súdu a vojenského kolégia Najvyššieho súdu môže byť zvolený plnoletý občan Československej socialistickej republiky, ktorý je politicky a odborne vyspelý, ktorého skúsenosti a morálne vlastnosti dávajú záruku, že bude funkciu riadne vykonávať, má právo voliť do zastupiteľských zborov a koná vojenskú činnú službu alebo je príslušníkom ozbrojených zborov; ak ide o sudcu z povolania, musí mať hodnosť dôstojníka (generála) a úplné vysokoškolské právnické vzdelanie.

§ 41
Počet sudcov

(1) Počet sudcov z povolania na okresných a krajských súdoch i na Najvyššom súde určí minister spravodlivosti.

(2) Počet sudcov z povolania na vojenských obvodových súdoch, vyšších vojenských súdoch a vojenskom kolégiu Najvyššieho súdu určí minister spravodlivosti po dohode s ministrom národnej obrany.

(3) Počet ostatných sudcov určia predsedovia (náčelníci) súdov; náčelníci vyšších vojenských súdov určia počet týchto sudcov i na jednotlivých vojenských obvodových súdoch. Predsedovia (náčelníci) súdov určia počet sudcov tak, aby jednotliví sudcovia nemuseli zasadať viac ako 12 dní v roku.

§ 42
Sľub

(1) Po svojom zvolení skladajú sudcovia tento sľub: „Sľubujem, že budem verný Československej socialistickej republike a veci socializmu, že sa budem spravovať Ústavou i ostatnými zákonmi a vykladať ich v súlade so socialistickým právnym vedomím.“

(2) Sľub skladajú:

a) sudcovia okresných a krajských súdov do rúk predsedu príslušného národného výboru,

b) sudcovia Najvyššieho súdu a sudcovia z povolania vojenských súdov do rúk predsedu Národného zhromaždenia,

c) ostatní sudcovia vojenských súdov do rúk náčelníkov týchto súdov.

Druhý oddiel
Voľby sudcov okresných súdov

§ 43

(1) Pre voľby sudcov okresných súdov platia obdobne ustanovenia o voľbách do okresných národných výborov podľa zákona o voľbách do Národného zhromaždenia a do národných výborov s týmito odchýlkami:

1. Volebné obvody určí okresný národný výbor tak, aby volebné obvody pre voľbu sudcu z povolania zahrňovali vždy niekoľko volebných obvodov vytvorených pre voľby do okresného národného výboru a aby volebné obvody pre voľbu ostatných sudcov sa zhodovali s volebnými obvodmi vytvorenými pre voľby do okresného národného výboru.
2. Vo volebnom obvode pre voľbu sudcu z povolania sa volí jeden sudca z povolania. Vo volebnom obvode pre voľby ostatných sudcov sa volí niekoľko sudcov; ich počet pre každý volebný obvod určí okresný národný výbor tak, aby bol zvolený celkový počet sudcov, určený predsedom okresného súdu.
3. Pre každý volebný obvod, v ktorom sa volia sudcovia, ktorí svoju funkciu vykonávajú popri svojom zamestnaní, môže byť navrhnutých toľko kandidátov, koľko ich má byť v tomto volebnom obvode zvolených, alebo viac kandidátov.
4. Hlasovacie lístky sú pre voľbu sudcu z povolania a ostatných sudcov spoločné. Okrskovým volebným komisiám ich obstará obvodná volebná komisia pre voľbu sudcu z povolania.
5. Ak nebol vo volebnom obvode pre voľbu sudcov zvolený určený počet sudcov, určí obvodná volebná komisia pre voľbu sudcov do 14 dní nové voľby; v nových voľbách sa zvolí zostávajúci počet sudcov.

(2) Ak sa voľby sudcov okresných súdov konajú súčasne s voľbami do Národného zhromaždenia a do národných výborov, plnia komisie zriadené pre voľby do Národného zhromaždenia a do národných výborov aj úlohy komisií pre voľby sudcov. Pre voľbu sudcu z povolania sa zriadi obvodná volebná komisia pre voľbu sudcu z povolania. Úlohy obvodnej volebnej komisie pre voľbu ostatných sudcov plní obvodná volebná komisia pre voľbu do okresných národných výborov.

§ 44

Predsedu a námestníka (námestníkov) predsedu okresného súdu zvolí zo zvolených sudcov z povolania okresný národný výbor na návrh ministra spravodlivosti.

Tretí oddiel
Voľby sudcov krajských súdov, Najvyššieho súdu a vojenských súdov

§ 45
Voľby sudcov krajských súdov

Sudcovia krajských súdov sú volení krajskými národnými výbormi na návrh príslušného orgánu Národného frontu; zo zvolených sudcov z povolania zvolí predsedu krajského súdu a jeho námestníka (námestníkov) krajský národný výbor na návrh ministra spravodlivosti.

§ 46
Voľby sudcov Najvyššieho súdu

(1) Sudcovia Najvyššieho súdu sú volení Národným zhromaždením na návrh príslušného orgánu Národného frontu; ak ide o sudcov vojenského kolégia, na návrh ministra spravodlivosti po dohode s ministrom národnej obrany a ak ide o sudcov z úseku Ministerstva vnútra, na návrh ministra spravodlivosti po dohode s ministrom vnútra; zo zvolených sudcov z povolania Najvyššieho súdu zvolí Národné zhromaždenie predsedu Najvyššieho súdu a jeho námestníkov. Návrhy predkladá minister spravodlivosti.

(2) Do ostatných funkcií ustanovuje sudcov z povolania Najvyššieho súdu predseda Najvyššieho súdu; ak ide o sudcov z povolania vojenského kolégia Najvyššieho súdu, minister spravodlivosti po dohode s ministrom národnej obrany.

§ 47
Voľby sudcov vojenských súdov

(1) Sudcov z povolania vojenských súdov volí Národné zhromaždenie na návrh ministra spravodlivosti podaný po dohode s ministrom národnej obrany. Do príslušných funkcií ich ustanovuje minister spravodlivosti po dohode s ministrom národnej obrany.

(2) Kandidátov na funkciu ostatných sudcov vojenských súdov navrhujú kolektívy príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov. Môže sa navrhnúť toľko kandidátov, koľko je určený počet sudcov alebo viac. Výber kandidátov vykonávajú komisie pre voľbu sudcov vojenských súdov ustavené príslušnými veliteľmi. Títo sudcovia vojenských súdov sú volení verejným hlasovaním na zhromaždeniach príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov. Počet týchto sudcov, ktorí majú byť z celkového počtu určeného pre jednotlivé vojenské obvodové súdy a vyššie vojenské súdy zvolení v jednotlivých útvaroch alebo zložkách, určia náčelníci vyšších vojenských súdov.

Štvrtý oddiel
Doplňovacie voľby

§ 48

Ak počas funkčného obdobia klesne počet sudcov a ak je potrebné pre zabezpečenie riadneho chodu súdu zvoliť sudcov nových, vykonajú sa doplňovacie voľby.

PIATA HLAVA
POSTAVENIE SUDCOV

§ 49
Základné povinnosti sudcov

(1) Sudcovia sú povinní pri výkone svojej funkcie zachovávať zákony i iné právne predpisy, vykladať ich v záujme pracujúceho ľudu a rozhodovať spravodlivo.

(2) Sudcovia sú povinní využívať svoje znalosti a skúsenosti na politickú a výchovnú činnosť medzi občanmi. Táto politická a výchovná činnosť má smerovať k upevňovaniu socialistických vzťahov medzi občanmi a k prehlbovaniu socialistického právneho vedomia pracujúcich. Majú preto oboznamovať občanov so zásadami socialistického právneho poriadku a na besedách s občanmi prejednávať i vhodné verejne prejednávané typické prípady porušovania socialistickej zákonnosti a zásad socialistického spolužitia.

(3) Sudcovia sú tiež povinní zachovávať v úradných veciach mlčanlivosť, a to i po zániku sudcovskej funkcie, ak neboli od tejto povinnosti zo zákona alebo osobou na to povolanou oslobodení. Oslobodiť sudcu od povinnosti zachovávať mlčanlivosť môže predseda (náčelník) súdu a ak ide o predsedu (náčelníka) súdu, predseda (náčelník) súdu vyššieho stupňa.

(4) Sudcovia sú povinní svoje povinnosti svedomite vykonávať a vystríhať sa pri výkone svojej funkcie i v občianskom živote všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť sudcovskej funkcie alebo znížiť dôveru občanov k socialistickému súdnictvu.

§ 50
Podávanie správ o činnosti súdov

(1) Sudcovia okresného súdu podávajú svojim voličom pravidelne správy o svojej činnosti a o činnosti súdu, na ktorom vykonávajú svoju sudcovskú funkciu.

(2) Sudcovia vojenských súdov podávajú svojim voličom pravidelne správy o svojej činnosti a o činnosti súdu, na ktorom vykonávajú svoju sudcovskú funkciu.

(3) Predsedovia krajských súdov v súčinnosti so všetkými sudcami krajského súdu podávajú krajským národným výborom správy o činnosti krajského súdu.

(4) Predseda Najvyššieho súdu podáva Národnému zhromaždeniu správy o stave socialistickej zákonnosti, správy o rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu a vojenských súdov a ďalej správy o usmerňovaní rozhodovacej činnosti ostatných súdov.

Zánik sudcovskej funkcie

§ 51
Odvolanie zo sudcovskej funkcie

(1) Sudca môže byť z funkcie odvolaný pred uplynutím funkčného obdobia, ak závažným spôsobom porušuje svoje sudcovské povinnosti alebo ak z iného dôvodu stratí dôveru pracujúcich.

(2) O odvolaní sudcu okresného súdu rozhodujú voliči volebného obvodu, v ktorom bol zvolený. Pritom sa postupuje obdobne podľa ustanovení o odvolaní poslanca národného výboru.

(3) O odvolaní sudcu krajského súdu z funkcie rozhoduje krajský národný výbor.

(4) O odvolaní sudcu Najvyššieho súdu z funkcie rozhoduje Národné zhromaždenie.

(5) O odvolaní sudcu z povolania vojenského súdu a sudcu vojenského kolégia Najvyššieho súdu z funkcie rozhoduje Národné zhromaždenie.

(6) O odvolaní sudcu vojenského súdu z funkcie rozhoduje zhromaždenie príslušníkov ozbrojených síl alebo ozbrojených zborov. Postup pri jeho odvolávaní z funkcie upraví minister spravodlivosti spoločne s ministrom národnej obrany a s ministrom vnútra.

(7) Návrh na odvolanie sudcu z funkcie môže podať aj minister spravodlivosti. Ak návrh nepodá minister spravodlivosti, je potrebné pred rozhodnutím o odvolaní vyžiadať si jeho vyjadrenie.

(8) Funkcia sudcu zaniká dňom, keď mu bolo doručené rozhodnutie o odvolaní z funkcie.

§ 52
Uvoľnenie zo sudcovskej funkcie

(1) Sudca môže byť na svoju žiadosť zo sudcovskej funkcie uvoľnený, ak ju nemôže trvale vykonávať preto, že bol povolaný do inej spoločensky významnej funkcie, alebo pre chorobu alebo z iných vážnych dôvodov.

(2) O uvoľnení rozhoduje:

a) okresný národný výbor, ak ide o sudcu okresného súdu,

b) krajský národný výbor, ak ide o sudcu krajského súdu,

c) Národné zhromaždenie, ak ide o sudcu Najvyššieho súdu alebo o sudcu z povolania vojenského súdu,

d) minister spravodlivosti, ak ide o ostatných sudcov vojenského súdu.

(3) Pred rozhodnutím orgánov uvedených v odseku 2 písm. a) až c) o uvoľnení z funkcie je potrebné si vyžiadať stanovisko ministra spravodlivosti.

(4) Funkcia sudcu zaniká dňom, keď mu bolo doručené rozhodnutie o uvoľnení.

§ 53

(1) Sudca stráca svoju funkciu tiež dňom právoplatnosti rozsudku, ktorým bol odsúdený pre trestný čin spáchaný úmyselne, alebo ak stratil právo voliť.

(2) Sudca vojenského súdu a vojenského kolégia Najvyššieho súdu stráca svoju funkciu tiež dňom prepustenia z vojenskej činnej služby alebo z ozbrojeného zboru.

§ 54
Podmienky trestného stíhania sudcov

Pre činy spáchané pri výkone sudcovskej funkcie alebo v súvislosti s výkonom tejto funkcie môžu byť sudcovia trestne stíhaní alebo vzatí do väzby iba so súhlasom:

a) okresného národného výboru, ak ide o sudcu okresného súdu,

b) krajského národného výboru, ak ide o sudcu krajského súdu,

c) Národného zhromaždenia, ak ide o sudcu Najvyššieho súdu alebo o sudcu z povolania vojenského súdu,

d) ministra spravodlivosti, ak ide o sudcu vojenského súdu.

§ 55
Dočasné pozbavenie výkonu funkcie

(1) Sudca, ktorý je trestne stíhaný, alebo na ktorého bol podaný návrh na odvolanie z funkcie, môže byť až do skončenia trestného konania alebo do rozhodnutia o návrhu na odvolanie z funkcie dočasne pozbavený výkonu sudcovskej funkcie.

(2) O dočasnom pozbavení výkonu sudcovskej funkcie rozhoduje:

a) predseda súdu, ak ide o sudcu príslušného súdu,

b) predseda krajského súdu, ak ide o predsedu okresného súdu,

c) minister spravodlivosti, ak ide o predsedu krajského súdu, námestníka predsedu Najvyššieho súdu, sudcu vojenského súdu alebo vojenského kolégia Najvyššieho súdu.

(3) Orgán, ktorý začal trestné konanie proti sudcovi, upovedomí o tom predsedu príslušného súdu a ak ide o sudcu z povolania, aj ministra spravodlivosti.

§ 56
Právne pomery sudcov z povolania

(1) Sudcovia z povolania sú volenými funkcionármi. Majú právo na odmenu za výkon funkcie; podrobnosti určí minister spravodlivosti.

(2) Pokiaľ tento zákon neupravuje postavenie sudcov z povolania inak, vzťahujú sa na nich predpisy platné pre pracovníkov v pracovnom pomere, najmä predpisy o ich nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení, o nárokoch na dovolenku, o pracovnom čase a o nárokoch na náhradu cestovných, sťahovacích a iných výdavkov.

(3) Zvoleným sudcom z povolania sa zachováva ich pracovný pomer; v tomto pracovnom pomere však majú odo dňa nástupu do funkcie nárok na pracovné voľno bez nároku na náhradu mzdy.

Osobitná úprava výkonu funkcie sudcov z povolania

§ 57

(1) V záujme zabezpečenia riadneho plnenia úloh súdnictva môže byť sudca z povolania okresného súdu najdlhšie na dobu šesť mesiacov poverený výkonom sudcovskej funkcie na inom okresnom súde v obvode toho istého krajského súdu.

(2) Opatrenia podľa odseku 1 robí predseda krajského súdu.

§ 58

(1) Z dôvodov uvedených v § 57 ods. 1 môže byť sudca z povolania súdu vyššieho stupňa poverený najdlhšie na dobu šesť mesiacov výkonom sudcovskej funkcie na súde nižšieho stupňa; ak ide o sudcu z povolania krajského súdu, môže byť poverený výkonom funkcie iba v obvode tohto krajského súdu.

(2) Opatrenia podľa odseku 1 robí minister spravodlivosti, ak ide o sudcu Najvyššieho súdu, po dohode s predsedom Najvyššieho súdu, a ak ide o sudcu krajského súdu, po dohode s predsedom krajského súdu.

§ 59

(1) Z dôvodov uvedených v § 57 ods. 1, najmä na prehĺbenie svojich skúseností a odborných znalostí môže byť sudca z povolania povolaný najdlhšie na dobu šiestich mesiacov na výkon sudcovskej funkcie na súde vyššieho stupňa.

(2) O povolaní podľa odseku 1 rozhoduje predseda súdu, na ktorom má sudca z povolania dočasne vykonávať funkciu. Ak ide o povolanie na Najvyšší súd, rozhoduje minister spravodlivosti po dohode s predsedom Najvyššieho súdu.

§ 60

Pri sudcoch z povolania vojenských súdov robí opatrenia podľa § 57 až 59 námestník ministra spravodlivosti - náčelník Správy vojenských súdov.

§ 61

Minister spravodlivosti môže povolať sudcu z povolania najdlhšie na dobu šiestich mesiacov na Ministerstvo spravodlivosti na prehĺbenie jeho skúseností a odborných znalostí i na využitie jeho skúseností zo sudcovskej činnosti.

§ 62
Kárna zodpovednosť sudcov z povolania

Sudca z povolania môže byť kárne stíhaný, ak poruší svoje sudcovské povinnosti alebo ak sa správa spôsobom nedôstojným sudcu a narušujúcim autoritu jeho sudcovskej funkcie. Kárnu zodpovednosť sudcov z povolania upravuje osobitný zákon.

Niektoré ustanovenia o postavení sudcov, ktorí vykonávajú svoju funkciu popri svojom zamestnaní

§ 63
Povolávanie na súdne pojednávanie

(1) Sudcovia sa povolávajú na výkon sudcovskej funkcie na dobu neprevyšujúcu 12 dní v roku; predĺženie tejto doby je prípustné len vtedy, ak treba dokončiť prejednanie veci začatej za ich účasti.

(2) Predseda (náčelník) súdu môže poveriť sudcu, ktorý má úplné vysokoškolské právnické vzdelanie, funkciou sudcu z povolania i na dobu dlhšiu ako 12 dní; toto opatrenie môže sa urobiť len so súhlasom sudcu a po dohode s organizáciou, v ktorej je sudca zamestnaný.

(3) Sudcovia vojenských súdov a vojenského kolégia Najvyššieho súdu povolávajú sa spravidla z ozbrojených síl alebo z ozbrojeného zboru, ktorých je obvinený príslušníkom; musia mať rovnakú hodnosť ako ten z obvinených, ktorý má hodnosť najvyššiu, alebo hodnosť vyššiu.

§ 64
Náhrada mzdy za dobu vykonávania sudcovskej funkcie

(1) Sudcom, ktorí sú v pracovnom pomere, patrí za dobu, po ktorú vykonávajú sudcovskú funkciu alebo plnia iné povinnosti spojené s touto funkciou, náhrada ušlej mzdy. Náhradu ušlej mzdy je povinný poskytovať podnik, v ktorom je sudca zamestnaný.

(2) Sudcom, ktorí nie sú v pracovnom pomere, nahradzuje ušlý zárobok za dobu výkonu sudcovskej funkcie alebo iných povinností spojených s touto funkciou štát. Spôsob a výšku náhrady určí Ministerstvo spravodlivosti po dohode s Ministerstvom financií a Ústrednou radou odborov.

(3) Štát uhradzuje sudcom hotové výdavky, ktoré vzniknú vykonávaním sudcovskej funkcie alebo iných povinností spojených s touto funkciou. Spôsob náhrady určí Ministerstvo spravodlivosti po dohode s Ministerstvom financií a Ústrednou radou odborov.

§ 65
Zachovanie nárokov v nemocenskom poistení a sociálnom zabezpečení

(1) Sudcovia nemôžu byť vykonávaním sudcovskej funkcie alebo iných povinností s touto funkciou spojených ukrátení na svojich nárokoch z nemocenského poistenia a sociálneho zabezpečenia.

(2) Úraz, ktorý sudca utrpí pri výkone sudcovskej funkcie alebo iných povinností s touto funkciou spojených, sa považuje vždy za pracovný úraz.

§ 66
Pracovné voľno na vykonávanie sudcovskej funkcie

(1) Podniky a ostatné organizácie sú povinné poskytovať sudcom pracovné voľno na vykonávanie sudcovskej funkcie i iných povinností s touto funkciou spojených.

(2) V ozbrojených silách a v ozbrojených sboroch sú príslušní velitelia povinní umožňovať sudcom plnenie všetkých povinností vyplývajúcich zo sudcovskej funkcie.

ŠIESTA HLAVA
PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 67
Určenie termínu volieb

(1) Čas, kedy sa má vykonať voľba sudcov Najvyššieho súdu, krajských a okresných súdov a sudcov z povolania vojenských súdov, určí Predsedníctvo Národného zhromaždenia.

(2) Čas, kedy sa má vykonať voľba ostatných sudcov vojenských súdov, ako aj organizáciu a prípravu týchto volieb určí minister spravodlivosti spoločne s ministrom národnej obrany a ministrom vnútra.

§ 68

Minister spravodlivosti môže vydať osvedčenie, že kandidát na funkciu sudcu z povolania spĺňa predpoklady pre voľbu, i keď nemá doteraz dokončené vysokoškolské právnické vzdelanie.

§ 69

Opatrenia týkajúce sa vojenského súdnictva robí minister spravodlivosti po dohode s ministrom národnej obrany.

§ 70

(1) Sudcovia vykonávajú svoju funkciu i po uplynutí doby, na ktorú boli zvolení, až do času, keď nastúpia do funkcie sudcovia novozvolení.

(2) Sudca, u ktorého bolo urobené opatrenie podľa § 59, vykonáva svoju funkciu do času, keď nastúpi novozvolený sudca na súde, na ktorý bol povolaný.

§ 71

Minister spravodlivosti urobí opatrenia, aby sudcovia z povolania, pokiaľ nebudú zvolení do tejto funkcie, boli zaradení na miesta zodpovedajúce ich politickej a odbornej kvalifikácii.

§ 72

(1) Sudcovia z povolania, ktorí sú v čase svojho funkčného obdobia povolaní podľa branného zákona na vojenské cvičenie ako dôstojníci v zálohe a pridelení na vojenské súdy, môžu byť rozhodnutím ministra spravodlivosti poverení na túto dobu výkonom sudcovskej funkcie, ktorú inak vykonávajú sudcovia z povolania vojenských súdov.

(2) Za brannej pohotovosti štátu upraví spôsob doplňovania sudcov vojenských súdov a vojenského kolégia Najvyššieho súdu minister spravodlivosti po dohode s ministrom národnej obrany a ministrom vnútra.

§ 73
Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa zákon č. 62/1961 Zb. o organizácii súdov a vládne nariadenie č. 63/1961 Zb., ktorým sa vydáva volebný poriadok pre voľby sudcov okresných súdov.

§ 74

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Lenárt v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.